

МІСЦЕВИРОСТАННЯ *HERICIUM CORALLOIDES* (SCOP.) PERS. (*HERICIACEAE*) У НПП “ПІВНІЧНЕ ПОДІЛЛЯ” (ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСТЬ, УКРАЇНА)

Ростислав Юрійович Юречко
Василь Миколайович Рало
Володимир Ігорович Лилик
Василь Андрійович Сапожник

Юречко Р.Ю., Рало В.М., Лилик В.І., Сапожник В.А. Місцевиростання *Hericum coralloides* (Scop.) Pers. (*Hericiaceae*) у НПП “Північне Поділля” (Львівська область, Україна) // Наукові основи збереження біотичної різноманітності. – 2019. – Том 10(17), № 1. – С. 255-264. – ISSN 2220-3087.

У статті представлені результати дослідження локалітетів *Hericum coralloides* (Scop.) Pers. у НПП “Північне Поділля”. Гриб включений до Червоної книги України (1996, 2009). У 2017-2019 рр. під час дослідження фітобіоти НПП “Північне Поділля” виявлено сім локалітетів *H. coralloides*: заповідне урочище “Ліс під Трудовачем”; комплексна пам’ятка природи “Свята гора” в околицях с. Черемошня; урочище “Річки” на схід від с. Побіч; урочище “Монастир” на західних околицях хутора Плісненсько, що належить до с. Підгірці; околиці с. Червоне неподалік ботанічної пам’ятки природи “Ліса Гора і Гора Сипуха”; схили пасма на схід від с. Грабово; південно-західні околиці с. Пеняки. Подана коротка характеристика екологічних умов цих місць росту гриба та склад рослинних угруповань, визначено їх синтаксономічний статус за методикою Браун-Бланке. Синтаксономічний статус угруповань з участю *H. coralloides* – *Stellario holostaeae-Fagetum* Onyshchenko 2009, *Symphyto cordatae-Fagenion* Vida 1963, *Fagion sylvaticae* Luquet 1926, *Fagetalia sylvaticae* Pawłowski 1928, *Carpino-Fagetia sylvaticae* Jakucs ex Passarge 1968. Усім локалітетам характерні схожі екологічні умови. Це багаті варіанти кленово-букових лісів з більш-менш добре збереженою природною структурою та наявністю у складі низки рідкісних видів, особливо центральноєвропейсько-субсередземноморського реліктового виду підліска – *Staphylea pinnata* L. Плодові тіла спостерігали від кінця вересня до початку грудня, виключно на мертвій та гнилій деревині *Fagus sylvatica* L. Зазвичай, на стовбурі ростуть від одного, до понад тридцять плодових тіл *H. coralloides* розміром від 1 до 40 см. Також гриб трапляється на уламках стовбурів.

Ключові слова: *Hericum coralloides*, *Fagus sylvatica*, Червона книга України, локалітет, угруповання, Поділля

На сьогодні актуальним залишається питання збереження рідкісних видів живих організмів для майбутніх поколінь, зокрема, збереження рідкісних і зникаючих видів мікофлори. Різноманітні властивості грибів ще досі не вивчені досконало. Тому охорона та дослідження кожного виду може мати важливе, виняткове значення як для науки й медицини, так і для інших галузей їх застосування.

Особливий інтерес у цьому аспекті становить *Hericum coralloides* (Scop.) Pers., який останнім часом поширюється у букових лісах Поділля, де *Fagus*

sylvatica L. росте на північно-східній межі свого ареалу.

Матеріали та методика досліджень

У 2017-2019 рр. обстежено лісові масиви Гологірського та Верховузького горбогірних пасм, що належать до складу Гологоро-Кременецького кряжу, який разом з Розточчям і Опіллям є північно-західною частиною Подільської височини (Рало, 2010).

Фітосоціологічні дослідження проведені за методикою Браун-Бланке (Mueller-Dombois, Ellenberg, 1974). Класифікація рослинних угруповань і наведення синтаксонів флористичної класифікації проведені згідно з роботою “Forests of order Fagetalia sylvaticae in Ukraine” (Onyshchenko, 2009).

Результати досліджень та їх обговорення

Для території НПП “Північне Поділля”, за даними Літописів природи, наводиться п’ять видів грибів, уключених до Червоної книги України (2009). Це *Melanohalea elegantula* (Zahlbr.) O.Blanco, A.Crespo, Divakar, Essl., D.Hawksw. & Lumbsch, *Strobilomyces strobilaceus* (Scop.) Berk., *Anthurus archeri* (Berk.) Fischer, *Grifola frondosa* (Dicks.) Gray, *Hericium coralloides* (Шелест та ін., 2016; Баточенко, 2018 а).

Hericium coralloides – реліктовий, диз’юнктивно-ареальний вид помірної зони Євразії та Північної Америки. В Україні спорадично поширений у Лісовій зоні та Лісостепу, на півночі Степу (Лівобережжя), у Гірському та Південному Криму (Червона книга..., 1996, 2009). Відомий у близьких до нас об’єктах ПЗФ: НПП “Гуцульщина”, НПП “Галицький” (Фіторізноманіття заповідників ... Ч. 2, 2012; Маланюк та ін., 2019; Фокшей, 2019), Карпатському біосферному заповіднику, природному заповіднику “Медобори” (Фіторізноманіття заповідників... Ч. 1, 2012).

Як рідкісний представник мікрофлори, включений у глобальний Червоний список видів грибів МСОП, охороняється в багатьох країнах, у тому числі в Білорусі, Молдові, Польщі, Росії, країнах Прибалтики та ін. (Красная книга..., 1984; Красная книга..., 2005; Lietuvos raudonoji..., 2007; Cartea roşie..., 2015; <http://www.eccf.eu/redlists-en.ehtml>). Природоохоронний статус виду в Україні – вразливий (Червона книга..., 2009).

У Львівській області (Червона книга..., 1996; Червона книга..., 2009; Рідкісні та зникаючі..., 2015) локалітети виду відомі, зокрема, біля с. Гребенів Сколівського району та смт Моршин Львівської області. Також відомі знахідки *H. coralloides* в околицях с. Верхне Гусине Турківського району (Бабійчук, 2019). Крім цього, за даними Національної мережі інформації з біорізноманіття (UkrVIN), гриб спостерігали біля таких населених пунктів: Опака (Дрогобицький район), комплексна пам’ятка природи “Скеля з трьома печерами” біля с. Ілів (Миколаївський р-н), околиці м. Винники, околиці с. Поляна (Миколаївський р-н) (*Hericium coralloides*, 2019).

Для території НПП “Північне Поділля” *H. coralloides* вказується лише у двох локалітетах (села Підгірці та Черниця Бродівського району) (Шелест та ін., 2016; Баточенко, 2018 а, б).

У 2017-2019 рр. під час дослідження фітобіоти парку виявлено сім локалітетів *H. coralloides* – усі в лісах з домінуванням *Fagus sylvatica*.

Перше місцевиростання *H. coralloides* виявлено у Золочівському районі в заповідному урочищі “Ліс під Трудовачем” на південь від села Трудовач (Словітське л-во ДП “Золочівське лісове господарство”, кв. 5, вд. 2 – 49°46'07.04"N 24°41'01.31"E). Територія НПП “Північне Поділля” з вилученням (Yurechko 09.10.2017 UkrBIN: ID 61207-61213; Юречко, 2019).

Група із десяти плодових тіл *H. coralloides* росла на поваленому гнилому стовбурі *Fagus sylvatica*, діаметр при корені 117 см і довжина близько 7 м (2017 р.). Угруповання знаходиться на схилі північної експозиції з горбистим мезорельєфом, прорізанним дрібними ярами. Висота над рівнем моря приблизно 380 м.

У деревостані (зімкненість крон 0,9) переважає *Fagus sylvatica* (вік 80 років), з домішкою *Carpinus betulus* L., *Acer platanoides* L., *A. pseudoplatanus* L. Чагарниковий ярус (0,1-0,2) формують *Sambucus nigra* L., *Corylus avellana* L., *Daphne mezereum* L., *Euonymus verrucosus* Scop., *Lonicera xylosteum* L., *Staphylea pinnata* L., більш-менш рясний підріст *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Fagus sylvatica*.

У трав'яному покриві співдомінують *Hedera helix* L., *Aegopodium podagraria* L., *Lamium galeobdolon* (L.) Crantz, *Asarum europaeum* L., *Mercurialis perennis* L., *Carex pilosa* Scop., менш поширені *Carex digitata* L., *Lathyrus vernus* (L.) Bernh., *Polygonatum multiflorum* (L.) All., *Pulmonaria obscura* Dumort., *Viola mirabilis* L., *V. odorata* L., спорадично трапляються *Ajuga reptans* L., *Galium intermedium* Schult., *Lactuca muralis* (L.) E.Mey., *Lilium martagon* L. У синузії весняних ефемероїдів – *Anemone nemorosa* L., *A. ranunculoides* L., *Isopyrum thalictroides* L.

У 2019 р., неподалік, у кв. 5, вд. 5 (49°45'59.6"N, 24°41'22.4"E), спостерігали одне плодове тіло *H. coralloides* розміром 25-30 см на поваленому стовбурі *F. sylvatica* діаметром 35 см, у подібному рослинному угрупованні.

Ще один локалітет *H. coralloides* виявлено в Золочівському районі в комплексній пам'ятці природи “Свята гора” на північ від с. Черемошня (Білокамінське л-во ДП “Золочівське лісове господарство”, кв. 48, вд. 4 – 49°54'05.31"N 24°52'25.41"E). Територія НПП “Північне Поділля” з вилученням (Yurechko 09.10.2018 UkrBIN: ID 92889-92901; Юречко, 2019).

Група із тридцяти плодових тіл росла на поваленому гнилому стовбурі *F. sylvatica*, з діаметром при корені 80 см і довжиною близько 7 м (2018 р.). Плодові тіла розміром від 5 до 30 см, декілька із них росли поруч на уламках від стовбура.

Фітоценоз займає досить круті (20°) схили північної експозиції з горбис-

тим мезорельєфом. Висота над рівнем моря близько 375 м.

У деревостані (0,9) домінує *Fagus sylvatica* (часто трапляються столітні дерева, багато повалених), у нижніх ярусах значна домішка *Acer platanoides*, *Ulmus glabra* Huds. Чагарниковий ярус формує *Sambucus nigra*, підріст бука, кленів гостролистого і явора. У трав'яному ярусі співдомінують *Galium odoratum*, *Lamium galeobdolon*, *Asarum europaeum*, *Hedera helix*, *Pulmonaria obscura*; менш поширені *Geranium robertianum* L., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Impatiens parviflora* DC., *Urtica dioica* L., *Hepatica nobilis* Schreb., *Stachys sylvatica* L. У наземному покриві спорадично поширені *Brachythecium rutabulum* W.P. Schimper, *Rhizomnium punctatum* (Hedw.) T.J.Кор. та інші мохи.

У місці росту *H. coralloides*, у радіусі 10 м, трапляються плодові тіла ще не менше 12 видів грибів. Серед них *Fuligo septica* (L.) F.H.Wigg., *Lycogala epidendrum* (L.) Fr., *Meripilus giganteus* (Pers.) P.Karst., *Pluteus cervinus* (Schaeff.) P.Kumm.), *Trametes versicolor* (L.) Lloyd, *Xylaria polymorpha* (Pers.) Grev.

Неподалік, на відстані близько 50-300 м на захід і північний-захід, у схожих рослинних угрупованнях, у 2018-2019 рр. знайдено ще чотири буреломні стовбури *F. sylvatica* із *H. coralloides*: три повалені (на одному – 5 плодових тіл, на другому – 1, на третьому – не менше 30 плодових тіл), та один – прямостоячий (з 1 плодовим тілом на висоті 2,5 м).

Наступна із виявлених популяцій *H. coralloides* знаходиться в урочищі “Річки” на схід від с. Побіч у Бродівському районі (Сасівське л-во ДП “Золочівське лісове господарство”, кв. 38, вд. 1 – 49°54'10.21"N 24°59'51.24"E) (Yurechko 11.10.2018 UkrBIN: ID 92524-92526; Юречко, 2019).

Два плодових тіла гриба росли поруч із просікою на поваленому гнилому стовбурі *F. sylvatica*, з діаметром при корені 60 см і довжиною близько 5 м (2018 р.). Плодові тіла невеликого розміру – 5-10 см діаметром. Під час повторного обстеження стовбура у 2019 р. виявлено лише одне плодове тіло.

Екотоп знаходиться на крутому (25°) схилі південної експозиції яружно-балкового мезорельєфу. Висота над рівнем моря близько 370 м.

Середньовіковий деревний ярус (0,8) формують *Fagus sylvatica* (домінує), *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior* L., зрідка – *Cerasus avium* (L.) Moench. У нещільному підліску переважає *Sambucus nigra*, спорадично поширені *Staphylea pinnata*, *Daphne mezereum*, *Euonymus europaea* L., *E. verrucosa*, *Rubus hirtus* Waldst. et Kit., *Sorbus aucuparia* L., підріст *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Fagus sylvatica*, *Ulmus glabra*, *Fraxinus excelsior*.

У трав'яному ярусі переважають *Asarum europaeum*, *Carex pilosa*, *Lamium galeobdolon*, *Galium odoratum*, *Mercurialis perennis*, *Hedera helix*, *Maianthemum bifolium* (L.) F.W. Schmidt, *Geranium robertianum*, *Pulmonaria obscura*; менше поширені *Stachys sylvatica*, *Adoxa moschatellina* L., *Actaea spicata* L., *Aposeris foetida* (L.) Less., *Athyrium filix-femina* (L.) Roth, *Carex digitata*, *C. sylvatica*, *Dryopteris filix-mas*, *Impatiens noli-tangere* L., *Lathyrus vernus*,

Paris quadrifolia L., *Polygonatum multiflorum*, *Ranunculus cassubicus* L., *Urtica dioica*, *Viola reichenbachiana* Jord. ex Boreau; спорадично і зрідка трапляються *Ajuga reptans*, *Arum besserianum* Schott, *Circaea lutetiana* L., *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P.Fuchs, *Festuca gigantea* (L.) Vill., *Galeopsis pubescens* Besser, *Geum urbanum* L., *Hordelymus europaeus* (L.) Harz, *Lathraea squamaria* L., *Milium effusum* L. Синюзію ефемероїдів (85%) формують *Anemone nemorosa*, *A. ranunculoides*, *Corydalis cava* (L.) Schweigg. et Körte, *C. solida* (L.) Clairv., *Dentaria glandulosa* Waldst. et Kit., *D. bulbifera* L., *Ficaria verna* Huds., *Gagea lutea* (L.) Ker Gawl., *G. minima* (L.) Ker Gawl., *Galanthus nivalis* L., *Isopyrum thalictroides*. У наземному покриві – *Atrichum undulatum* (Hedw.) P.Beauv., *Rhizomnium punctatum* та ін.

Локалітет *H. coralloides* виявлений в урочищі Монастир, що знаходиться на західних околицях хутора Плісененсько, що належить до с. Підгірці Бродівського району (Білокамінське л-во ДП “Золочівське лісове господарство”, кв. 7, вд. 5 – 49°55'29.97"N, 24°57'54.95"E) (Yurechko 30.09.2019 UkrBIN: ID 130827-130833). Територія НПП “Північне Поділля”, що передається без вилучення.

Близько 20 плодкових тіл гриба росли поруч із глибоким яром (у якому тече один з витоків р. Бужок – притоки Зх. Бугу) на поваленому гнилому стовбурі *F. sylvatica* та його уламках, з діаметром стовбура при корені 60 см і довжиною близько 7 м (2019 р.). Плодові тіла різного розміру – від 1 см до 15 см у діаметрі.

Екотоп знаходиться на крутому (30°) схилі північно-східної експозиції яружного мезорельєфу. Висота над рівнем моря близько 370 м.

Середньовіковий деревний ярус (0,9) формує *Fagus sylvatica* (окремі дерева віком 120 років), у другому ярусі зрідка трапляється *Picea abies* (L.) H.Karst. Підлісок відсутній, підріст формує *Fagus sylvatica* (домінує) та *Acer pseudoplatanus*.

У трав'яному ярусі (опис виконаний 30.09.2019) наявні *Carex pilosa*, *Orthilia secunda* (L.) House, *Dryopteris carthusiana*, *D. filix-mas*, *Gymnocarpium dryopteris* Newm., *Hedera helix*, *Oxalis acetosella* L. Спорадично та зрідка трапляються *Lathyrus vernus*, *Luzula pilosa* (L.) Willd.

Місцевиростання *H. coralloides* у південно-західних околицях с. Червоне розташоване неподалік славнозвісної Лисої гори (Золочівське л-во ДП “Золочівське лісове господарство”, кв. 4, вд. 4 – 49°47'50.96"N, 24°44'41.61"E) (Yurechko 23.10.2019 UkrBIN: ID 131760-131764). Територія НПП “Північне Поділля”, що передається без вилучення.

Група з шести плодкових тіл гриба росла на поваленому гнилому стовбурі бука, діаметр при корені 80 см і довжина близько 5 м (2019 р.). Угруповання знаходиться на гребені Головного Європейського вододілу. Висота над рівнем моря приблизно 410 м.

У деревостані (зімкненість крон 0,9) переважає *Fagus sylvatica* (вік – по-

над 80 років), з домішкою *Acer platanoides*. Чагарниковий ярус (0,1) формують *Sambucus nigra* L., *Euonymus europaeus* L., *E. verrucosus* Scop., *Rubus hirtus* Waldst. et Kit., більш-менш рясний підріст *Acer platanoides* та *F. sylvatica*.

У трав'яному покриві 23.10.2019 співдомінують *Asarum europaeum*, *Aegopodium podagraria*, *Athyrium filix-femina*, *Carex pilosa*, *C. remota* L., *Circaea lutetiana* L., *Dryopteris filix-mas*, *Galium odoratum*, *Hedera helix*, *Lamium galeobdolon*, *Lathyrus vernus*, *Mercurialis perennis*, *Pulmonaria obscura*, *Sanicula europaea* L., *Stellaria holostea* L., *Urtica dioica*, *Viola reichenbachiana* Jord. ex Boreau. Зрідка трапляються *Brachypodium sylvaticum* (Huds.) P.Beauv., *Geum urbanum*, *Neottia nidus-avis* (L.) Rich.

Локалітет *H. coralloides* на східних околицях с. Грабово Золочівського р-ну (Сасівське л-во ДП “Золочівське лісове господарство”, кв. 26, вд. 6 – 49°54'18.69"N, 24°57'45.75"E) (Yurechko 06.11.2019 UkrBIN: ID 132665-132677, 32729-132731). Територія НПП “Північне Поділля”, яка передається без вилучення.

Група з тридцяти плодкових тіл росла на поваленому гнилому стовбурі *F. sylvatica*, з діаметром при корені 60 см і довжиною близько 6 м (2019 р.). Плодові тіла розміром від 5 до 40 см, декілька з них росли поруч на уламках від стовбура.

Фітоценоз займає досить круті (20°) схили південно-західної експозиції з численними ярами. Висота над рівнем моря близько 356 м.

У деревостані (0,8) співдомінують *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica*, *Acer platanoides* (віком близько 40 років), *Betula pendula* Roth. Менше покриття займають *Acer pseudoplatanus*, *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn., *Populus tremula* L., *Tilia cordata* Mill., *Ulmus glabra*. Підріст формує *Acer platanoides*, *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica*, *Fraxinus excelsior* L., зрідка – *Cerasus avium* (L.) Moench. Оскільки на землі лежить багато повалених стовбурів *F. sylvatica*, можна припустити, що раніше на цій території був старий буковий ліс, який зрубаний близько 40 років тому.

Чагарниковий ярус (2%) формує *Corylus avellana*, *Euonymus europaeus*, поодинокі – *Rubus hirtus*. У трав'яному ярусі 06.11.2019 р. співдомінують *Asarum europaeum*, *Hedera helix*, *Lamium galeobdolon*; менш поширені *Aegopodium podagraria*, *Carex digitata*, *C. sylvatica*, *Galium odoratum*, *Lathyrus vernus*, *Oxalis acetosella*, *Pulmonaria obscura*, *Stellaria holostea*.

Останній локалітет *H. coralloides* виявлений на південно-західних околицях с. Пеняки Бродівського р-ну (Пеняцьке л-во ДП “Золочівське лісове господарство”, кв. 34, вд. 4 – 49°53'46.69"N 25°07'28.65"E) (Yurechko 13.11.2019 UkrBIN: ID 132758-132763). Неподалік є територія НПП “Північне Поділля”, яка передається з вилученням.

Група з 25 плодкових тіл росла на двох повалених гнилих стовбурах *F. sylvatica*, з діаметром при корені 50-60 см і довжиною один – близько 8 м, другий – близько 15 м (2019 р.). Плодові тіла розміром від 1 до 30 см, декілька

з них росли поруч на уламках від стовбура.

Рослинне угруповання займає вершину Вороняцького горбогір'я. Висота над рівнем моря близько 399 м.

Деревостан (0,8) сформований *Fagus sylvatica* (наявні дерева віком понад 100 років) та *Carpinus betulus*. Чагарниковий ярус (1%) формує *Rubus hirtus*. У трав'яному ярусі 13.11.2019 р. співдомінують *Carex brizoides* L., *Juncus effusus* L., *Urtica dioica* (більше вкриття цих видів біля занедбаної лісовозної дороги); менш поширені *Athyrium filix-femina*, *Carex sylvatica*, *Dryopteris filix-mas*, *Erigeron annuus* (L.) Pers., *Festuca gigantea*, *Stachys sylvatica* L.

Синтаксономічний статус угруповань з участю *H. coralloides* – *Stellario holosteae-Fagetum* Onyshchenko 2009 (прикарпатсько-західноподільські мезофільні букові ліси типової (subass. *typicum*) та залозистоzubницевої груп (subass. *corydaletosum cavae*), *Asperulo-Fagion* Tüxen 1955, *Fagetalia sylvaticae* Pawł. in Pawł., Sokoł. et Wall. 1928, *Quercu-Fagetea* Br.-Bl. et Vlieg. 1937 (Onyshchenko, 2009).

Висновки

Загалом, усім локалітетам *H. coralloides* характерні схожі екологічні умови. Як видно з описів, це багаті варіанти кленово-букових лісів з більш-менш добре збереженою природною структурою та наявністю у складі низки рідкісних видів, особливо центральноєвропейсько-субсередземноморського реліктового виду підліску – *Staphylea pinnata* L. Усі ділянки, зважаючи на особливості мікрорельєфу, мають відносно підвищені умови атмосферного та ґрунтового зволоження. Плодові тіла спостерігали у час від кінця вересня до початку грудня (до появи снігового покриву) виключно на деревині *Fagus sylvatica*.

Бабійчук О.В. Знахідки рослин, занесених до Червоної книги України, на території Львівської та Волинської областей // Знахідки рослин і грибів Червоної книги та Бернської конвенції (Резолюція 6). – Т. 1 (Серія: “Conservation Biology in Ukraine”. – Вип. 11). – Київ-Чернівці: Друк Арт, 2019. – С. 14.

Баточенко В.М. Види грибів, які занесені до ЧКУ // Літопис природи Національного природного парку “Північне Поділля”. Т. 6. – Броди: НПП “Північне Поділля”, 2018 а. – С. 37-38.

Баточенко В.М. Матеріали до таксономічного складу мікофлори НПП “Північне Поділля” // Рослинний світ у Червоній книзі України: впровадження Глобальної стратегії збереження рослин: Матеріали V Міжнародної конференції (25-28 червня 2018 р., Херсон, Україна). – Херсон: вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2018 б. – С. 104-106.

Красная книга Республики Беларусь: Редкие и находящиеся под угрозой исчезновения виды дикорастущих растений. – Мн.: БелЭн, 2005. – 456 с.

Красная книга СССР: Редкие и находящиеся под угрозой исчезновения виды растений. Т. 2. – М., 1984. – 480 с.

Маланюк В.Б., Заморока А.М., Леонтьєв Д.В., Дудка І.О. Знахідки грибів Червоної книги України на території Галицького НПП // Знахідки рослин і грибів Червоної книги та Бернської конвенції (Резолюція 6). – Т. 1 (Серія: “Conservation Biology in

- Ukraine". – Вип. 11). – Київ-Чернівці: Друк Арт, 2019. – С. 287–289.
- РАЛО В.М. Матеріали для оцінки синтаксономічного різноманіття букових лісів Верхобузького горбогірного масиву (Північно-Західне Поділля) // Наукові основи збереження біотичної біорізноманітності. 2010. – Том 1 (8), № 1. – С. 125-172.
- РІДКІСНІ ТА ЗНИКАЮЧІ ВИДИ РОСЛИН ЛЬВІВЩИНИ / Л. Тасенкевич, Н. Калінович, М. Сорока, Л. Борсукевич, К. Данилюк, Т. Хміль, А. Прокопів, О. Дика, О. Жук, М. Пірогов, М. Сенік, М. Скибіцька, З. Мамчур, А. Новіков, Т. Фостяк, В. Гончаренко, М. Романів, Х. Скрипець, Н. Волосович. – 2-ге вид., випр., допов. – Львів: ЗУКЦ, 2015. – 167 с.
- ФІТОРІЗНОМАНІТТЯ ЗАПОВІДНИКІВ І НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ УКРАЇНИ. Ч. 1. Біосферні заповідники. Природні заповідники / Колектив авторів під ред. В.А. Онищенко і Т.Л. Андрієнко. – К.: Фітосоціоцентр, 2012. – 406 с.
- ФІТОРІЗНОМАНІТТЯ ЗАПОВІДНИКІВ І НАЦІОНАЛЬНИХ ПРИРОДНИХ ПАРКІВ УКРАЇНИ. Ч. 2. Національні природні парки / Колектив авторів під ред. В.А. Онищенко і Т.Л. Андрієнко. – К.: Фітосоціоцентр, 2012. – 580 с.
- ФОКШЕЙ С.І. Знахідки макроміцетів, занесених до Червоної книги України, в НПП "Гуцульщина" // Знахідки рослин і грибів Червоної книги та Бернської конвенції (Резолюція 6). – Т. 1 (Серія: "Conservation Biology in Ukraine". – Вип. 11). – Київ-Чернівці: Друк Арт, 2019. – С. 426-430.
- ЧЕРВОНА КНИГА УКРАЇНИ. Рослинний світ. – К.: Укр. енцикл. ім. М.П. Бажана, 1996. – 608 с.
- ЧЕРВОНА КНИГА УКРАЇНИ. Рослинний світ / за ред. Я.П. Дідуха. – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.
- ШЕЛЕСТ Д.В., КУЗЯРІН О.Т., ШУШНЯК В.М., БАТОЧЕНКО В.М. Савка Г.С., ШУЛІГА Є.Т. Літопис природи Національного природного парку "Північне Поділля". Т. 4. – Броди: НПП "Північне Поділля", 2016. – 136 с.
- ЮРЕЧКО Р.Ю. Знахідки рідкісних видів рослин у межах Львівської та Тернопільської областей // Знахідки рослин і грибів Червоної книги та Бернської конвенції (Резолюція 6). – Т. 1 (Серія: "Conservation Biology in Ukraine". – Вип. 11). – Київ-Чернівці: Друк Арт, 2019. – С. 459-468.
- CARTEA ROȘIE a Republicii Moldova = The red book of the Republic of Moldova / Ministerul Mediului și Amenajării Teritoriului; Institutul de Botanică (Academia de Științe a Republicii Moldova); Institutul de Zoologie (Academia de Științe a Republicii Moldova); col.red: Gheorghe Duca (președinte) [at al.] – Ed. a 3-a. Știința, Chișinău Chișinău, Republica Moldova: Știința, 2015 (Combinatul Poligr.) – 492 p.
- ECCF – EUROPEAN COUNCIL for the Conservation of Fungi. <http://www.eccf.eu/redlists-en.ehtml> (05.12.2019)
- HERICIUM CORALLOIDES* (Scop.) Pers. 2019. In UkrBIN: Ukrainian Biodiversity Information Network [public project & web application]. UkrBIN, Database on Biodiversity Information. Available from: <http://www.ukrbin.com/index.php?id=343761> (December 17, 2019).
- LIETUVOS RAUDONOL KNYGA / [V. Račomavičius (vyr. red.) ir kt.] – Kaunas: "Lututė", 2007. – 800 p.
- MUELLER-DOMBOIS, D. & ELLENBERG. Aims and methods of vegetation ecology. New York: John Wiley & Sons, 1974. – 574 p.
- ONYSHCHENKO V.A. Forests of order Fagetalia sylvaticae in Ukraine // ed.: S.L. Mosyakin. – Kyiv: Alterpress, 2009. – 212 p.

ЛОКАЛИТЕТЫ *HERICIUM CORALLOIDES* (SCOP.) PERS. (*HERICIACEAE*) В НПП “ПИВНИЧНЭ ПОДИЛЛЯ” (СЕВЕРНОЕ ПОДОЛЬЕ) (ЛЬВОВСКАЯ ОБЛАСТЬ, УКРАИНА)

Р.Ю. Юречко, В.Н. Рало, В.И. Лилик, В.А. Сапожник

В статье представлены результаты исследования локалитетов *Hericum coralloides* (Scop.) Pers. на территории НПП “Пивничнэ Подилля”. Гриб занесен в Красную книгу Украины (1996, 2009). В 2017-2019 гг. во время исследования фитобиоты НПП “Пивничнэ Подилля” выявлено семь локалитетов *H. coralloides*: заповедное урочище “Лес под Трудовачем”; комплексная памятка природы “Святая гора” в окрестностях с. Черемошня; урочище “Реки” к востоку от с. Побоч; урочище “Монастырь” на западных окраинах хутора Плисненско, что относится к с. Подгорцы; окрестности с. Червоное, неподалеку ботанической памятки природы “Лысяя Гора и Гора Сипуха”; склоны гряды на восток от с. Грабово; юго-западные окраины с. Пеняки. Представлена краткая характеристика экологических условий этих мест произрастания гриба и состав растительных сообществ, определены их синтаксономический статус по методике Браун-Бланке. Синтаксономический статус растительных сообществ с участием *H. coralloides* – *Stellario holosteeae-Fagetum* Onyshchenko 2009, *Symphyto cordatae-Fagenion* Vida 1963, *Fagion sylvaticae* Luquet 1926, *Fagetalia sylvaticae* Pawłowski 1928, *Carpino-Fagetea sylvaticae* Jakucs ex Passarge 1968. Все локалитеты характеризуются схожими экологическими условиями. Это богатые варианты кленово-буковых лесов с более или менее хорошо сохранившейся естественной структурой и наличием в составе ряда редких видов, например, центральноевропейско-субсредиземноморского реликтового вида подлеска – *Staphylea pinnata* L. Плодовые тела наблюдаются от конца сентября до начала декабря только на мертвой и гнилой древесине *Fagus sylvatica* L. Обычно на стволе растет от одного до тридцати плодовых тел *H. coralloides* размером от 1 до 40 см. Также гриб встречается на обломках стволов.

Ключевые слова: *Hericum coralloides*, *Fagus sylvatica*, Красная книга Украины, локалитет, фитоценоз, Подолье

DISTRIBUTION OF *HERICIUM CORALLOIDES* (SCOP.) PERS. (*HERICIACEAE*) IN PIVNICHNE (NORTHERN) PODILLYA NATIONAL NATURE PARK (LVIV REGION, UKRAINE)

R. YURECHKO, V. RALO, V. LYLYK, V. SAPOZHNYK

The data of the research for the *Hericum coralloides* (Scop.) Pers. localities in Pivnichne (Northern) Podillya National Nature Park are indicated. This fungus is included in the *Red Data Book of Ukraine* (1996, 2009). Earlier there were known only two localities of that fungus in Pivnichne Podillya National Nature Park. During the exploration of the flora of Pivnichne Podillya National Nature Park in 2017-2019 (Voroniaky and Hlohory hill ranges in the northwestern part of Podolian Upland, Ukraine), there were indicated 7 localities for the first time with *H. coralloides*. These are such places: “Lis pid Trudovachem” natural reserve, “Svyata hora” complex nature reserve in the outskirts of Cheremoshnya village, “Richky” tract due east of Pobich village, “Monastyr” track in the western outskirts of Plisnensko khutir of Pidhirtsi village, the outskirts of Chervone village not far from “Lysa Hora i Hora Syukha” natural reserve, the slope of a mountain chain due east of Hrabovo village, south-west outskirts of Penyaky village. The characteristic of ecological conditions of fungus’ populations is described briefly as well as the structure of vegetation. Fitosociological research was carried out using a detailed monography “Forests of order Fagetalia sylvaticae in Ukraine” (Onyshchenko, 2009). The syntaxonomy of plant communities with *H. coralloides* was identified according to Braun-Blanquet method (the ecological-floristic classification). It is *Stellario holosteeae-Fagetum* Onyshchenko 2009, *Symphyto cordatae-Fagenion* Vida 1963, *Fagion sylvaticae* Luquet 1926, *Fagetalia sylvaticae* Pawłowski 1928, *Carpino-Fagetea sylvaticae* Jakucs ex Passarge 1968. All localities are characterized by similar ecological conditions. These are the rich variants of a maple-beech forest with more or less survived nature

structure and presentation of a series of rare species among plants, for example, *Staphylea pinnata* L. as a Central European sub-Mediterranean relic species of undergrowth. The fruit bodies were observed from the end of September to the beginning of December, exclusively on the dead and rotten wood of *Fagus sylvatica* L. Certainly, there are one to thirty fruit bodies on the tree trunk. Fungus' dimensions were 1 to 40 cm. Moreover, *H. coralloides* occur on the chips of wood.

Key words: *Hericium coralloides*, *Fagus sylvatica*, Red Data Book of Ukraine, locality, plant community, Podillya

Надійшла 18.11.2019

Прийнята до друку 24.12.2019

ЮРЕЧКО Р.Ю. Національний природний парк "Північне Поділля", вул. Гагаріна 2б, с. Підгірці, Бродівський р-н, Львівська обл., 82660, Україна; e-mail: yurechko1994@gmail.com

YURECHKO R.YU. National Nature Park "Pivnichne Podillya", 2b Gagarin St, Pidhirtsi, Brody district, Lviv province, 82660, Ukraine; e-mail: yurechko1994@gmail.com

РАЛО В.М. Національний природний парк "Північне Поділля", вул. Гагаріна 2б, с. Підгірці, Бродівський р-н, Львівська обл., 82660, Україна; e-mail: ralovasyl@ukr.net

RALO V.M. National Nature Park "Pivnichne Podillya", 2b Gagarin St, Pidhirtsi, Brody district, Lviv province, 82660, Ukraine; e-mail: ralovasyl@ukr.net

ЛИЛИК В.І. Національний природний парк "Північне Поділля", вул. Гагаріна 2б, с. Підгірці, Бродівський р-н, Львівська обл., 82660, Україна; e-mail: lilikv30@gmail.com

LYLYK V.I. National Nature Park "Pivnichne Podillya", 2b Gagarin St, Pidhirtsi, Brody district, Lviv province, 82660, Ukraine; e-mail: lilikv30@gmail.com

САПОЖНИК В.А. Національний природний парк "Північне Поділля", вул. Гагаріна 2б, с. Підгірці, Бродівський р-н, Львівська обл., 82660, Україна; e-mail: sapozhnyk@gmail.com

SAPozhnyk V.A. National Nature Park "Pivnichne Podillya", 2b Gagarin St, Pidhirtsi, Brody district, Lviv province, 82660, Ukraine; e-mail: sapozhnyk@gmail.com